

Saemien Åålmege Saemien Åålmegeaerie

Årsmelding 2023

Innholdsfortegnelse

Leders beretning	3
Introduksjon til Saemien Åålmege og hovedtall	4
Nøkkeltall	4
Utvalgte volumtall.....	4
Gudstjenester i 2023.....	4
Årets aktiviteter og resultater	5
Sammendrag.....	5
Arrangement – Saemien Åålmege.....	6
Kirkelige handlinger	6
Besøktjeneste	6
Familiesamling.....	6
Seniortreff	6
Valg.....	7
Trosopplæringstiltak	7
Ungdom 15-18 år og eldre	9
Daerpies Dierie	9
Bibeloversettelse.....	9
Salmebok	10
Sannhets og forsoningskommisjonens rapport	10
Fosen-aksjonene i Oslo	10
Sosiale media.....	10
Faste samarbeidspartnere og råd/utvalg.....	11
Årlig møte med Nidaros bispedømmeråd.....	11
Utsmykningskomiteen.....	11
Utadretta møtevirksomhet og samarbeidspartnere	11
Seminar, studium	12
Vurdering av framtidsutsikter	13
Vedlegg.....	15
Lenke til artikkel om konfirmasjon i Saemien Åålmege i Fjell-ljom	15
Årsrapport 2023 for prest i sørsamisk område, Einar Sørliid Bondevik	15
Høringssvar til Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.....	18

Leders beretning

Gieries Saemien Áálmege,

Da er tiden inne for å si takk for meg som leder av Saemien Áálmegeeraerie (SÅR). Det har vært fire innholdsrike år, og mye spennende har skjedd. Det har vært en givende periode og mange gode minner tar jeg med meg.

Aller først vil jeg takke for det flotte samarbeidet vi i SÅR har hatt, og arbeidet som gjøres av de faste ansatte i SÅ, Monica, Einar, Bertil og Meerke. Videre er jeg mektig imponert over vår biskop, Herborg Finnset og rådgiver Vigdis Aanderaa Aakre som setter sørsamiske kjerneverdier på dagsorden. Nidaros bispedømmeråd med avtroppende leder Britt Skjelbreid og vår sørsamiske representant Thomas Åhrén er også noen jeg vil takke spesielt, og Samisk kirkeråd med avtroppende leder Sara Ellen Anne Eira. Flere kunne vært nevnt, men jeg velger i denne sammenhengen å si jijnjh gæjhtoe til alle, for det arbeidet dere har lagt ned og fortsetter å utøve.

Siste året har på mange måter vært historisk med både lyspunkter, og dessverre en stor mørk sky.

Lyspunktet som jeg i hovedsak tenker på er Sannhets- og forsoningskommisjonsrapporten som ble offentliggjort den 1 juni. Den skal forhåpentligvis gi et grunnlag for et oppgjør med fornorskningspolitikken og den urett som er begått i en historisk sammenheng. Den staker også ut noen pilarer som skal legge grunnlaget for en reel og sann forsoning mellom majoritetssamfunnet og oss som minoritet. Jeg vet at Den Norske Kirke (DNK) allerede er i gang med dette arbeidet, noe jeg setter veldig stor pris på. Men, det gjenstår mye arbeid på lokalt nivå før vi samieh føler oss som en fullverdig og integrert del av samfunnet med like rettigheter til språk, kultur, næringsutøvelse og fravær av hets.

Dessverre fikk vi i månedsskiftet februar og mars, og igjen i oktober en påminnelse om at menneskerettighetsbruddet på Fosen fortsatt pågår. Her viste noen av våre flotte ungdommer mot og valgte å stenge ned flere departementer. Det var spesielt å sitt hjemme å følge med på det historiske som skjedde mellom de som utøvde sivil ulydighet, mot en regjering som faktisk prøver å forhandle bort en Høyesterettsdom. Jeg er takknemlig og imponert over den styrke som ble utvist av alle involverte fra SÅ.

Saemien Áálmege har en strategiplan for 2019-2023. Mange av disse strategiene handler om å bygge nettverk, skape møteplasser, delta i kirkelige handlinger, utøve samisk kirkeliv og rekruttere samisk ungdom med mer. Vi ble oppfordret av biskopen til å fortsette dette arbeidet, og jeg har stor tro på at dette blir etterlevd. Jeg har også en stor forhåpning om at samarbeidet med den samiska kyrkan på svensk side vil utvikle seg. Etter familiesamlingen med visitasavslutning i mars i Tråante, har SÅ jobbet med de mere tradisjonelle aktivitetene som utøves gjennom året - og fra vugge til grav.

Den 1. november trådte ny leder av Saemien Áálmegeeraerie, Sara Åhrén, inn i mitt sted, og jeg ønsker henne og det nye SÅR lykke til i den kommende periode. Det er mye spennende arbeid som ligger foran dere.

Avslutningsvis vil jeg også sende mange lykkeønskninger til nominert leder for Samisk Kirkeråd May Bente Jönsson og øvrige foreslåtte kandidater fra vårt område. Jijnjh lahkoe.

Jijnjh heelsegh

Paul Bendikk Jáma

Avtroppende leder SÅR

Introduksjon til Saemien Áálmege og hovedtall

Menighetsrådet i Saemien Áálmege består av 5 medlemmer, der prest for sørsamer er fast medlem. 1. og 2. vara for SÅR kalles fast inn til hvert møte. I 2023 har det vært valg til nytt menighetsråd. Nye og avtroppende SÅR har under 2023 hatt 3 menighetsrådsmøter der rådet var samlet og i tillegg 7 møter via Teams, der Teams-møtene er kortere møter. Daglig leder for Saemien Áálmege deltar som sekretær for menighetsrådet.

Erfaringer med bruk av Teams-møter er at det er positivt for Saemien Áálmegeaerie. Det er det en fordel å kunne bruke Teams i kombinasjon med fysiske møter. Medlemmene som ikke har mulighet til å reise for å delta på menighetsrådsmøter får mulighet til å delta digitalt. Teams gir også mulighet til å arrangere flere, men kortere, møter. Plan for kommende menighetsrådsmøter i 2024 er 3 faste rådsmøter og 5 møter på Teams. I tillegg kommer SÅR til å delta på lansering av Nye testamentet i Östersund. Fra staben deltar prest (medlem av SÅR) og daglig leder på alle SÅR møter. Diakon og menighetspedagog inviteres og deltar når det er saker innenfor deres arbeidsområde som skal drøftes.

Staben i Saemien Áálmege består av 4 ansatte: prest, diakoniarbeider, menighetspedagog og daglig leder. Det er store avstander i det sørsamiske området. Stabsmøter foregår derfor på Teams hver uke og fysisk treff ca. en gang per måned. I den grad det er mulig å styre arbeidet leggs det opp til å nå flere treff/opp-gaver på samme reise. Det er viktig å være synlig og tilgjengelig for å være til hjelp og nytte for det sørsamiske miljøet og gjøre sørsamisk kirkeliv, historie og kultur kjent der det har vært gjort usynlig.

Nøkkeltall

Medlemstall: 527 bosatte i Norge, totalt registrerte 543

Utvalgte volumtall:

Antall døpte: 7, av disse ble 5 døpt av prest for sørsamer. Fire av dåpshandlingene med prest for sørsamer har vært egne dåpsgudstjenester og en dåp under søndagsgudstjeneste.

Antall konfirmerte: 10

Antall vigsler: 0

Antall gravferder: 1, urnenedsetting.

Antall gudstjenester totalt: 21

Alle gudstjenester og kirkelige handlinger er ført i lokale dagsregister eller rapportert til sokneprest for lokal registrering og statistikk.

Gudstjenester I 2023

Dato, kirke	Sted	
8/1, Mo kirke	Mo i Rana,	Markering av vigslingsdag og opptakt til 300 års-jubileet i 2024
5/2, Hånesåsen	Røros	Friluftsgudstjeneste i samarbeid med Samisk helseteam.
19/2, Snåsahallen	Snåsa	Gudstjeneste på konfirmantleir i regi av Samisk kirkeråd.
5/3, Trefoldighetskirken	Oslo	Medliturg på søndagsgudstjeneste prega av Fosen-aksjonen
19/3, Nidaros domkirke	Trondheim	Visitagudstjeneste Saemien Áálmege sin familiesamling

26/3, Hattfjelldal kirke	Hattfjelldal	Medliturg på norsk-samisk gudstjeneste
14/5, Trones kirke	Trones	Dåpsgudstjeneste
18/5, Sijti Jarnge	Hattfjelldal	Gudstjeneste
28/5, Røyrvik kirke	Røyrvik	Dåpsgudstjeneste
15/6, Alstahaug kirke	Alstahaug	Gudstjeneste på Saemien Åålmege sitt Seniortreff
18/6, Gruben kirke	Mo i Rana	Deltok i ordinasjon
24/6, Ankarede kapell	Frostviken, Sverige	Lansering av <i>Saalmegærja</i>
30/7, Nidaros domkirke	Trondheim	Deltok på familiemesse under Olavsfest
13/8, Bergstaden Ziir	Røros	Konfirmasjonsgudstjeneste
19/8, Valdalsfjellet	Elgå	Dåpsgudstjeneste
20/8 Gjersvik	Røyrvik	Gudstjeneste i samarbeid med samisk avdeling i Røyrvik kommune
3/9, Søndre Skøyen kapell	Oslo	Forretta dåp i gudstjeneste
1/10, Gropa/Storstuggu	Røros	Gudstjeneste i samband med Raasten Rastah
7/10, Grane kirke	Grane	Dåpsgudstjeneste
29/10, Bodø domkirke	Bodø	Medliturg under gudstjeneste i anledning Samisk kirkelig valg møte
5/11, Trefoldighetskirken	Oslo	Gudstjeneste i samarbeid med ressursgruppe for samisk kirkeliv i Oslo bispedømme

Årets aktiviteter og resultater

Sammendrag

Saemien Åålmege jobber for at det samiske skal være en naturlig del i kirken. Dette skjer både i kontakt med enkeltmennesker, familie og slekt, barnehager og skoler og andre institusjoner og organisasjoner. Det er en stor og viktig oppgave å skape og videreutvikle gode og varige tiltak av kvalitet som bidrar til å bygge vår menighet.

Det har vært – og er – et mål om å være til stede i ulike deler av det sørsamiske området. Noe følger opparbeida tradisjoner, annet er på forespørsel fra samisk miljø og noe er forespørsler fra lokale menigheter.

Når ansatte fra Saemien Åålmege deltar i lokale gudstjenester er det viktig å samarbeide med lokal menighet på en slik måte at de samiske perspektivene blir styrket. Dette handler om å bruke samisk språk i liturgi, tekst og salmer. Dette handler også om å gjøre det samiske synlig i kirkerommet og i menighetslivet. Det bidrar også til at lokale menigheter får tilført ny kunnskap og erfaring på en slik måte at det kan prege det lokale menighetslivet og ulike tiltak på ny måte.

Det oppleves en større aksept og forventning av bruk av samisk også i lokal menighet der det brukes norsk liturgi. I de norskspråklige gudstjenester der ansatte i Saemien Åålmege deltar brukes i tillegg tekstlesing, nådehilsen og velsignelse på sørsamisk.

Arrangement – Saemien Åålmege

Kirkelige handlinger

Saemien Åålmege har i 2023 delt ut 7 stk. silpebåalah til dåpsbarn, og alle er meldt inn som medlem i Saemien Åålmege. Prest for sørsamer har i år forretta 5 dåp. Fire av disse har vært i egne dåpsgudstjenester og en i åpen søndagsgudstjeneste. To har vært dåp i lokale menigheter, med lesing av samiske tekster og utdeling av silpebåaloe i gave fra Saemien Åålmege.

I 2023 har 10 konfirmanter deltatt på konfirmasjonsundervisning i Saemien Åålmege. Den avsluttende konfirmasjonsleiren ble holdt i Vauldalen med avsluttende konfirmasjonsgudstjeneste i Bergstaden Ziir, Røros, august 2023.

Prest for sørsamer har deltatt ved en urnenedsetting i 2022.

Besøktjeneste

Under 2023 er det ingen organisert besøktjeneste, men samtaler ved ulike samlinger er viktige møtepunkt. Prest og diakonarbeider reiser på hjemmebesøk etter forespørsel. Saemien Åålmege vedtok i 2022 å dele ut bibelboka *Aalkoevisnie Baakoe lij* til hver husstand. Utdelinga er ikke fullført til alle husstander, men det har gitt mulighet til å treffe folk og holde kontakt.

Familiesamling

Saemien Åålmegeeraerie inviterte til familietreff på Comfort Hotel Park i Trondheim, 17.-19. mars 2023. 2022 var et år Saemien Åålmege har hatt visitas, og familiesamlingen 2023 ble avslutningen på visitasåret der Biskop Herborg Finnset deltok og presenterte visitasrapporten.

Det var lagt opp til program for hele familien, og årets tema var: fortid/nåtid/fremtid.

Lørdag var det seminar for ungdommer om kulturminner av Mattis Danielsen, og seminar med Erik Nordberg om arkeologiske funn utenfor dagens definerte samiske områder.

Einar Vegge tok med oss på en byvandring i Trondheim med fokus på gamle samiske spor i Trondheim.

Den avsluttende Visitasgudstjenesten ble holdt i Nidaros domkirke, det var en fin gudstjeneste rundt det samiske alteret med deltagelse av Nidaros jentekor og Marja Fjellheim Mortensson.

Familiesamlingen ble avsluttet med kirkekaffe i Sunniva-salen, Erkebispesgården. Under kirkekaffen ble det presentasjon av konfirmantene.

Seniortreff

Saemien Åålmege samarbeidet med Sijte Jarng og Hattfjelldal kommune om årets Seniortreff. Årets treff ble lagt til Sandnessjøen 13.-15. juni. Reisen startet med en felles busstur fra Hattfjelldal til Sandnessjøen. Her ble vi innlosjert på Scandic Syv søstre, som ble vår base for treffet. Sara Åhrén informerte om Helgelandssykehuset sin samiske satsning. Deretter kom Kersti Marken og fortalte om vikingetiden. Dag to var vi på Dønna. Her besøkte vi Dønna museum med sin Steinfallos, Sjokoladebrygga og Etcetera botaniske hage. Kvelden avsluttet vi med gjestebud på Torolvstein høvdingsete med mat og historier fra vikingetiden. Avslutningsdagen reiste vi til Petter Dass-museet, her fikk vi en omvisning på museet og lunsj før vi avsluttet med en gudstjeneste i Alstadhaug kirke sammen med lokal prest.

Valg

2023 var valgår, der medlemmer i Saemien Åålmege kunne velge representanter til Saemien Åålmegearie og samisk medlem i Nidaros bispedømmeråd.

Saemien Åålmege har tidligere valg kun hatt postvalg, men nytt for valget 2023 var muligheten for å stemme digitalt.

Valgdeltakelse

	Postvalg	Digitalt	Sammenlagt
Antall stemmeberettigede i soknet	-	-	412
Antall personer som stemte ved ett eller begge valg	32	59	91
Valgdeltakelse i prosent totalt	8	14	22

Saemien Åålmegearie 2023-2027

Medlemmer i Saemien Åålmegearie er: Sara Katarina Åhrén, Ida Therese Storslett, Aud Margrethe Renander, Laila Anita Otervik og fast medlem prest Einar Sørliid Bondevik.

May Bente Anita Jønsson 1. varamedlem og Pål Kristoffer Toven er 2. varamedlem.

20. oktober ble nye Saemien Åålmegearie konstituert, med valg av ny leder og nestleder. Valgperioden er 4 år, 2023-2027. Sara Katarina Åhrén ble valgt som leder og Ida Therese Storslett er valgt som nestleder. Nye Saemien Åålmegearie startet opp 1. november 2023.

Sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd

Björn Thomas Åhrén, medlem.

Jenny Fjellheim, varamedlem.

Algot Peder Jåma, varamedlem.

Forslag av kandidater som representanter til Samisk kirkeråd

Under Samisk kirkelig valgmøte 27.-29. oktober 2023 ble May Bente Anita Jønsson nominert som leder for Samisk kirkeråd.

Sven Peder Vesterfjell, nominert til sørsamisk representant.

Paul Bendikk Jåma, nominert til sørsamisk vararepresentant.

Kirkemøtet 2024 foretar endelig valg av Samisk kirkeråd på bakgrunn av valgmøtets nominasjon.

Trosopplæringstiltak

Saemien Åålmege jobber i trosopplæringen for at barn og unge skal få styrket sin tro, og for at kirken skal være en naturlig del i barn og unges liv med vekst på samiske perspektiver.

2023 ble et år delvis preget av å være et "post-covid19" år. Barn og unge er preget av konsekvensene av covid-epidemiens virkninger både når det gjelder relasjoner og nettverk og psykososialt. Dette har gitt både utfordringer og nye muligheter for å drive trosopplæringsarbeidet i SÅ.

Første halvår preget av noe nedsatt virksomhet ettersom menighetspedagog hadde studiepermisjon i 30 %. Etter avsluttet vårsemester og eksamen fikk SÅ endret arbeidstitel fra trosopplærer til menighetspedagog.

Raasten Rastah

Barnesamling 29.- 30. september på Storstuggu i Røros. Tiltaket er et samarbeid med flere aktører og ansvarlig arrangør Aajege. Tiltaket består av samlinger to hele dager, med oppstart kl. 09-15. Samlingene er lagt opp rundt Mijjen gærhkoegærja:

Oppstartsamling:	Lunsjsamling:	Avslutningssamling:
Bli kjent: Sang, rim og regler	Fortellerstund fra Mijjen gærhkoegærja	Fortellerstund fra Mijjen gærhkoegærja
Fortellerstund fra Mijjen gærhkoegærja	«Gud gir vi deler» fokus på våre natur og matressurser	Takk for i dag: oppsummering og sanger
Aktivitet og lek knyttet til fortellerstund	Fokus på samtale med foresatte / barnets nettverk /barnehager	

Det var 19 barn i alderen 0-7 år som deltok begge dagene sammen med foreldre, besteforeldre eller andre i familiens nettverk. Det er gledelig at dette tilbudet nå har "vokst seg ut av lokalitetene" der det i år ble veldig mange mennesker samlet på ett og samme rom. Dette gjorde at det ble lagt opp til en god del bevegelse i Storstuggus arealer på grunn av plasskapasiteten. SÅs ressurser av trosopplæringsmidler var populære for alle barna. Barnesamlingen legger vekt på å legge til rette for trosopplæring i en naturlig ramme for sørsamisk språk og kultur. De fleste barna som deltok, var samiskspråklige og alle hadde en naturlig forankring i samisk kultur. Norsk språk ble brukt kun som hjelpespråk i dialog mellom voksne eller enkelte barn i enkelte situasjoner.

Aahketjh jïh aajjetjh ble til Maanaj tjåanghko

Saemien Åålmege har i flere år hatt samarbeid med Sjeltie, samisk kulturforening på Majavatn. Aahketjh jïh aajjetjh arrangementet er et barne- og besteforeldrearrangement som arrangeres som en del av et større arrangement på Sjeltie, og samlingen avsluttes med gudstjeneste. Ettersom det ble utfordrende å legge inn barnesamling i Sjelties program valgte vi i år en annen vri på dette tiltaket, nemlig *Maanaj tjåanghko* som er barnesamlinger i Gaavalohke maanagierte og i Røryrvik kommunale barhageavdeling som var den 19. og 20. juni. SÅ hadde ansvar for barnesamlingene i begge barnehagene begge dagene.

Utdeling av Mijjen gærhkoegærja

Mijjen gærhkoegærja er en viktig ressurs i alle tiltak for barn. Vi har som tidligere år hatt utdeling av Mijjen Gærhkoegærja. Det har i år blitt delt ut 8 bøker.

SÅ har også i år fortsatt å dele ut av restlageret av sørsamisk språklige hefter med bibeltekster som vi fikk fra Saemien gærhkoeraerie. Disse har blitt delt ut til lokale menigheter og enkeltmedlemmer som vi har hatt kontakt med i 2023.

Konfirmantleir for konfirmanter 2022-2023

I dette konfirmantåret har vi hatt til sammen 12 konfirmanter som har deltatt delvis eller helt på alle våre undervisningstilbud. Undervisningen består av både fysiske treff og digitale undervisningsopplegg «Nettkonfirmant» fra Sjømannskirken. Konfirmantene deltar på ulike tiltak i undervisningene i konfirmantåret. Til sammen 10 konfirmanter tok del i alle fysiske treff. Saemien Åålmege inviterer konfirmantene og deres familier spesielt til å delta på Familiesamlingen, som var 17.-19. mars i Trondheim med presentasjonsgudstjeneste.

Nasjonal lokal konfirmantleir

Saemien Gærhkoeraerie arrangerte allsamisk konfirmasjonsleir 17.-19. februar i Snåsa. SÅ deltok med 10 konfirmanter, menighetspedagog og prest. På Snåsa møtte vi flere konfirmanter med sørsamisk bakgrunn som deltok fra andre lokalmenigheter.

Konfirmantleir med konfirmasjon

Konfirmasjonen med den avsluttende konfirmasjonen ble arrangert på Vauldalen i Brekken i Røros kommune Snåsa 9.-13. august. I år ble det en noe kortere sommerleir, ettersom en storflom gav utfordringer med fremkommeligheten for reisene til leiren. Dette førte til en utsettelse av oppstart til onsdag. På denne leiren oppsummerer vi konfirmantårets undervisning, men en del repetisjon og noe nytt. Vi legger opp hver leir til å ha en god vekting mellom faglig undervisning i både teori og praksis, aktiviteter og sosial tilrettelegging.

Lørdag ettermiddag var det tradisjon tro grillkveld for konfirmantene og deres familier, der konfirmantene var vertskap. Dette ble arrangert av konfirmantforesatte i Gallas på Glåmos for 135 gjester. Søndag var konfirmasjonsgudstjeneste i Bergstaden Ziir på Røros. Etter gudstjenesten var det festmiddag for konfirmantene med familie og venner på gammelbutikken på Vauldalen for 223 gjester. I år deltok alle ansatte på leirens første tre dager.

Konfirmantleir for konfirmanter 2023-2024.

For konfirmantkullet 2023/2024 ble høstens leir avlyst på grunn av manglende påmeldinger fra konfirmanter. Dette var i en avgjørelse som ble tatt i samråd med konfirmantforesatte etter mange vurderinger om alternative løsninger.

Ungdom 15-18 år og eldre

Ungdomsledere fyller i Saemien Åålmege en viktig rolle. I 2023 hadde SÅ planlagt en ungdomssamling i samarbeid med SANKS og NASAK. Dessverre måtte samlingen avlyses pga. avslag på søknad om økonomisk støtte.

Saemien Åålmege har i år heller ikke hatt muligheten til å rekruttere ungdom gjennom å tilby kurs som ungdomsledere hos Saemien gærhkoeraerie. SÅ samarbeider og gir innspill til Saemien gærhkoeraerie om å jobbe frem mot nye kurs. Enkelte ganger kan vi erfare at vi er sårbare når man støter på utfordringer ved å gjennomføre ulike aktiviteter. Det påvirker også vår mulighet til å rekruttere kandidater til å være delegater på Ungdomstinget i Nidaros, på Ungdommens kirkemøte og representant i SUNG.

Det mangler i dag representant fra sørsamisk område i Ungdommens kirkemøte og i SUNG. Derimot har Ungdomstinget i Nidaros en samisk representant.

Daerpies Dierie

Møter, både i styringsgruppa og i redaksjonen, har blitt holdt over internett. Det fungerer bra og er godt i forhold til tidsbruk, økonomi og miljø. Gruppene har fungert bra også i 2023.

Arbeidet er til tider krevende. Det er stor variasjon om hvor mye eksterne kan bidra med.

Innholdsmessig er det fortsatt en utfordring med å få samiskkyndige skribenter.

Arbeidet som redaktør inngår i arbeidet i prestestillingen og er estimert til 20-25% stilling. Tidsbruk for redaktørarbeidet føres, og overslag viser at det brukes ca. 20% av arbeidstiden. Reiser og arrangement har sammenheng med stillinga som prest, og det føres derfor ikke reiseregning for Daerpies Dierie.

Fra Saemien Åålmege deltar også diakoniarbeider på noe av DD sitt arbeid i redaksjon og med stoff til bladet.

Bibelovertsettelse

Det blir brukt tid på Bibelselskapet sitt prosjektet med å fullføre oversettelse av Det nye testamentet til sørsamisk. Hovedoppgaven for sørsamisk prest er som teologisk konsulent. I 2023 har det i hovedsak vært forskjellige kontroll-oppgaver knyttet til slutføringa av ett komplett sørsamisk NT som skal utgis i 2024.

Arbeidet med språkene, både gresk og sørsamisk, er nyttig i prestestillinga. Høsten 2023 ble prosjektet med oversettelse av GT startet opp.

For prest ble det i 2023 også brukt litt under 10% av arbeidstida på bibelarbeidet. Med tanke både på oppgavene som skal utføres og det å holde kunnskapen ved like, bør ikke tidsbruken bli mindre i kommende år.

Menighetspedagog er rekruttert og arbeider med bibeloversettelse og deltar i møter og prosjekter i Bibelselskapet, men dette arbeidet skjer ikke gjennom stillingen i Saemien Åålmege.

Salmebok

Sørsamisk salmebok er et prosjekt i regi av Samisk kirkeråd i samarbeid med Härnösand stift. Det er sørsamisk prest som representerer Saemien Åålmege i prosjektet. Våren 2023 ble prosjektet slutført. Det var en hektisk prosess som nå er det fullført med en fin og nyttig salmebok som ble lansert midtsommer 24. juni 2023 i Ankarede kapell. Lansering av Saalmegærja ble gjennomført med gudstjeneste og høytidelig mottakelse av salmeboken.

Under lanseringen deltok biskop Eva Nordung-Byström og biskop emeritus Tor Singsaas.

Åanghkerenjeeruve/Ankarede i Frostviken er en sentral møteplass i det sørsamiske området, rett over grensa til Sverige. Plassen ga en fin ramme for lanseringen, og Saalmegærja har siden blitt brukt ved alle gudstjenester som Saemien Åålmege arrangerer. Fra Saemien Åålmege deltok diakoniarbeider, prest og daglig leder.

Sannhets og forsoningskommisjonens rapport

Kommisjonen overleverte sin rapport til Stortinget 1. juni 2023. Det har vært store forventninger på rapporten. Under en lang tid har det vært spørsmål om hvordan man på en god måte kan ta imot rapporten og arbeide med den fremover. Saemien Åålmege mener det er viktig at rapporten leses av flere med forskjellig bakgrunn og at det skapes rom for diskusjoner om innholdet. Etter at rapporten ble overrakt Stortinget har Sametinget sendt rapporten ut til høring for å få inn meninger om rapporten. Som vedlegg til denne årsmeldingen finnes Saemien Åålmege sitt høringssvar. Rapporten er stor, og det er mange historier som man må ha tid til å bearbeide. Det er derfor ikke enkelt å kunne gi råd og veiledning til alle som spør om hva som skal gjøres.

Fosen-aksjoner i Oslo

I månedsskiftet februar og mars reiste noen flere av våre ungdommer til Oslo for å protestere mot pågående menneskerettighetsbrudd på Fosen. Aksjonen var ledet av NSR-U og Natur og ungdom. Noen av ungdommene deltok i sivil ulydighet og stengte flere departementer. SÅ er stolt av ungdommene som deltok. For å vise støtte til ungdommene reiste prest, diakoniarbeider og menighetspedagog til Oslo. Ansatte støttet arbeidet i Trefoldighetskirken og møtte de som behøvde noen å prate med.

En ny aksjon ble satt i gang igjen i oktober. Fra Saemien Åålmege reiste prest Einar Sørliid Bondevik, og Saemien Åålmege bidro også med å låne ut to av sine låavtegh. Denne aksjonen ble avsluttet etter noen dager.

Sosiale media

Saemien Åålmege har en hjemmeside på kirken.no/saemien-åålmege. Med denne siden har vi mulighet til å nå ut til våre medlemmer. På hjemmesiden har vi lagt ut forskjellige liturgi og gudstjeneste ressurser og mer informasjon om Saemien Åålmege.

Saemien Åålmege sin facebook-side blir oftere oppdatert med nyheter og når ut til flere.

Faste samarbeidspartnere og råd/utvalg

Årlig møte med Nidaros bispedømmeråd.

Nidaros bispedømmeråd inviterer årlig til møte med Saemien Åålmege. I 2023 ble visitasen i Saemien Åålmege avsluttet, og biskop Herborg Finnset presenterte visitasforedraget. Einar Bondevik informerte om virksomheten i Saemien Åålmege med årsrapport for 2022. I tillegg var det viktige to saker som ble diskutert.

- Ny kirkelig organisering for samisk kirkeliv og Saemien Åålmege sin plass her. Bertil Jønsson er med i utvalget og orienterte om arbeidet så langt og om viktige delmål for arbeidet.
- Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport

Rapporten ble publisert 1. juni 2023, og det ble tatt opp hvordan man på en god måte kan ta imot rapporten. Det er viktig at rapporten leses av flere med forskjellig bakgrunn og at det skapes rom for diskusjoner om innholdet. På lik linje med Samisk kirkeråd som skal ha flere som ser på rapporten, er det ønskelig at bispedømmet setter ned en gruppe som leser og følger med lansering av rapporten.

Utsmykningskomiteen

Utsmykningskomiteen har under 2023 ikke hatt egne møter.

Utadretta møtevirksomhet og samarbeidspartnere

Ansatte i Saemien Åålmege har samarbeid, møter og prosjekter sammen med de samiske organisasjoner/institusjoner i det sørsamiske området.

- Saemien Raerie Trööndelagesne/Samisk råd Trøndelag. Samisk råd er et rådgivende organ for Trøndelag fylkeskommune i saker som berører samiske forhold i fylket. Daglig leder representerer SÅ med menighetspedagog som personlig vara. I desember ble navn, sammensetningen og mandatet for rådet endret. Fra 2024 velges representanter til Saemien moenehtse/Samisk utvalg i Trøndelag.
- Saemien Gærhkoeraerie
- SANKS, sørsamisk avdeling
- Samisk helsenettverk
- Samisk helseteam
- Spåksentrene Aajege, Gielem nastedh og Gieleaernie
- Saemien Sijte
- Sijti Jarngje
- Sjeltie

Ansatte i SÅ er i tillegg til de nevnte samarbeidspartene, også samtalepartner for menigheter, bispedømmer.

Prest har deltatt i flere møter og prosjektgrupper:

- Arbeid i Nominasjonskomiteen for SÅR, Kirkevalget 2023
- Arbeidsgruppe Samisk nasjonal konfirmantleir (for leir februar 2023) i regi av Samisk kirkeråd
- Seminar om Saalmegærja på Raasten rastah
- Medlem i Prosjektgruppe for samisk og kvensk kirkeliv i Presteforeningen, innlegg på Landskonferanse i tillegg til interne møter i gruppa
- Ledet samling ved minnestøtta under markering for Dunderlandsulukka, samarbeid med NRL og Rana kommune
- Møte med prosti
  - Trondheimprostia: liturgikurs og samtale der også rådgiver Vigdis Aanderaa Aakre fra Nidaros bispedømme deltok.
  - Orkdal prosti, tema: Sannhetskommisjonens rapport
  - Indre Helgeland prosti, tema: Sannhetskommisjonens rapport

- Innlegg om (sør)samisk ungdom og konfirmasjon på fagsamling for konfirmant-arbeidere i Sør-Hålogaland bispedømme
- Innlegg samtale om Sannhetskommisjonens rapport på Etterutdanningsdager Nidaros
- Nærvær og samtalar i Oslo i forbindelse med Fosen-aksjonene i mars og oktober.

Diakoniarbeider har et godt samarbeid med diakoner i Nidaros og Sør-Hålogaland:

- Diakonitreff i Brønnøysund.
Diakonene på Helgeland har felles geografisk område og er en viktig samarbeidspartner. Det ble gode samtalepartnere om aktuelle aktiviteter og utfordringer lokalt, både organisatorisk og i forhold til bl.a. ungdomsarbeid.
- Diakontreff for Nidaros
- Diakoniarbeider er av Kirkerådets direktør oppnevnt til Samisk Utvalg. Utvalget skal komme med forslag til hvordan samisk kirkeliv skal organiseres. Utvalget har hatt to fysiske møter, øvrige har vært på Teams. Sluttrapport med forslag kommer den 1. mars 2024

Menighetspedagog har deltatt i flere møter og prosjektgrupper:

- Besøk og samtale med foresatte i forbindelse med etablering av samisk barnehageavdeling i Brekken barnehage. Samlingsstund for barn 0-5 år. Møte med personalgruppe.
- Deltagelse på strikkemesse med samiske perspektiver Brekken kirke. Samarbeid med Brekken menighetsråd med fokus på tradisjonskunnskap i håndverk. Synliggjøring av duedtie og samisk språk ved tekstlesing og medvirkende i samisk musikkinnslag.
- Undervisning i RLE-forum på Dronning Maud minne Høyskoler, Trondheim med implementering av samiske perspektiver i grunnskoleutdanningen i KRLE- faget for lærerstudenter og undervisningstilsatte.
- Deltagende under Lopmenaestie kulturdagar i Funäsdalen, Sverige. Samarbeid med forsamlingen. Workshop for barn 5-12 år.
- Vara deltagende Saemien Raerie
- Menighetspedagog var samarbeidspartner og foredragsholder i seminar om sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid i kompetanseheving på fagdag for undervisningstilsatte i Nidaros bispedømme.
- Deltager på trosopplæringskonferansen og Nidaros bispedømmes samling "Kvelden før" med fokus på samisk sanger og samler ledet av Jovna Dunfjell. Gardemoen 17.-18. oktober.

Daglig leder har deltatt i flere møter og prosjektgrupper:

- Deltatt i planlegging og gjennomføring av lanseringen Sørsamisk salmebok. I samarbeid med Åanghkeren saeminsiebrie, Strømsunds pastorat, Samiska rådet i Senska kyrkan, Samisk kirkeråd og Härnösand stift.
- Deltar i planlegging av lansering av NT i Östersund 2024.
- Arbeid i med Kirkevalget 2023 i samarbeid med Nidaros bispedømme.
- Deltagende i Saemien Raerie, Trøndelag.
- Deltar i prosjektet med arbeidsbok for Mijjen gærhkoegærja.
- Representant i Prosjektrådet for sørsamisk bibeloversettelse.

Seminar, studium

Ansatte i Saemien Åålmege gjennomfører stabsmøter hver uke over nett, Teams, og har fysisk treff omtrent en gang pr. måned.

Menighetspedagogikk studium

Menighetspedagog har vårterminen 2023 hatt 30 % studiepermisjon, gjennomført studie «Barn og unge i trosopplæringen» – 15 studiepoeng, ved MF, og er da ferdig med studie på totalt 60 studiepoeng over 4 terminer.

Studium for prest i sørsamisk område

Etterutdanningsdager Nidaros bispedømme, Trondheim.

Deleksamen sørsamisk ved Umeå universitet/Mittuniversitetet, Östersund, fullføring av tidligere studium.

Studier i sannhets- og forsoningsarbeid

Daglig leder har under vårterminen 2023 gjennomført del 3 i studiet i sannhets- og forsoningsarbeid ved VID, med totalt 30 studiepoeng. Studiet belyser forsoningskommisjonsprosessen i Norge i lys av sannhetskommisjoner som globalt fenomen.

Vurdering av framtidsutsikter

Saemien Åålmege arbeider for å styrke sin plass i Den norske kirke ved å sikre gode rammer for sørsamisk kirkeliv. Saemien Åålmege har gjennomført gudstjenester etter plan og forespørslar. Det er et viktig arbeid å kunne gi et godt tilbud til medlemmer i Saemien Åålmege gjennom hele livet, fra dåp til begravelse. Det er gledelig å se at antallet barn som fått utdelt silpebåaloe ved dåpen har holdt seg jevnt de siste årene. Antall konfirmanter svinger ut fra størrelsen på konfirmantkullene. Fra konfirmantkullet 2023 med 10 konfirmanter har vi 3 konfirmanter i 2024.

For Saemien Åålmege er arbeidet med bibeloversettelse og arbeidet som er gjort for en egen samisk salmebok viktig del for å synliggjøre samisk kirkeliv. En bibelbok med deler av NT ble trykt opp i 2022, og Saemien Åålmege har vedtatt at ett eksemplar av bibelboka *Aalkoevisnie Baakoe lij* skal deles ut til alle husstander i Saemien Åålmege.

Saemien Åålmege er en kategorialmenighet og har ett stort geografisk område som vi arbeider i. Det er derfor viktig å bygge nettverk, samarbeide med andre aktører og skape møteplasser for alle aldersgrupper. Det å være synlig i debatten i forhold til miljø og arealinngrep mener SÅR er viktig. Det er aktuelle saker som er viktig for mange av SÅR sine medlemmer. Derfor er det viktig at også SÅ arbeider for å synliggjøre problematikken når det gis mulighet til det.

Saemien Åålmege har under visitasåret 2022 spesielt invitert kantor Jovna Zakharias Dunfjell til å delta på aktivitetene. At det finnes en kantor som også har kunnskaper om samisk musikktradisjoner er viktig for SÅ. Det er et ønske at Saemien Åålmegeaerie også i 2024 fortsetter å arbeide for at med tiden få en kantor.

Det store sakene som kommer i 2024.

- 1) Organisering av den norske kirke ble vedtatt på kirkemøtet i 2022 og nå er det tid for samisk kirkelig organisering. Dette er et arbeid som er viktig for Saemien Åålmege, noen viktige punkter:
  - Styrke Saemien Åålmege
  - Styrke samarbeid mellom alle nivåer i kirka. For SÅR er det viktig at det blir mulighet for økt samarbeid mellom de folkevalgte i SÅR, Nidaros bispedømmerådet og Samisk kirkeråd.
  - Det er viktig å beholde nærheten til Nidaros bispedømme.
  - Behov for å øke kunnskap, kompetanse og rådgivning om samisk kirkeliv. Ansatte i Saemien Åålmege arbeider til tider som rådgivere for lokale menigheter. Her er det en balansegang for Saemien Åålmege om bruk av tid og ressurser. Det er derfor ønskelig at det blir økte ressurser eller rådgivertjeneste for opplæring til ansatte i Den norske kirke.

Diakoniarbeider Bertil Jønsson deltar i Samisk utvalg som utreder hvordan Samisk kirkeliv skal organiseres.

I forlengelsen av at Samisk utvalg legger fram sin rapport 1. mars, vil den komme ut på høring fra

Kirkerådet. Her gis det anledning til å komme med innspill til hvordan samisk kirkeliv skal organiseres i framtiden. Et av forslagene som er diskutert i utvalget er opprettelsen av flere katedralmenigheter etter mal av Saemien Áálmege. Lulesamisk kirkeliv har kommet lengst i tenkningen om en egen katedralmenighet. Andre temaer som er diskutert i utvalget er biskopenes rolle i samisk kirkeliv, og samisk kirkelivs lovgrunnlag i den norske kirke.

- 2) Arbeide med tiltak i kjølvannet etter rapporten fra Sannhet- og forsoningskommisjonen i juni 2023.

Saemien Áálmege var som alle andre spent på resultatet av kommisjonens arbeid. Det er stort fokus på hvilke tiltak som må gjøres i etterkant av rapporten, og det kommer flere arrangementer som arbeider med å belyse fornorskingsprosessen og dens ettervirkninger. Rapporten er stor med mange historier som man må ha tid til å bearbeide, og det er derfor ikke enkelt å kunne gi råd og veiledning til alle som spør om hva som skal gjøres. Ansatte i SÅ deltar på arrangementer med kunnskap om sørsamiske forhold og hvordan fornorskingspolitikken har påvirket det sørsamiske miljøet. Sametinget har sendt rapporten ut på høring, og vi regner med at Sametinget vil komme ut med anbefalinger av tiltak. Det er et ønske at flere med forskjellig bakgrunn samles for diskusjoner om innholdet i Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Det er også viktig at det skapes trygge rom for at det samiske miljøet også kan samles for å diskutere hvordan man bør arbeide fremover.

- 3) Lanseringen av Det nye testamentet i Östersund 24.-25. august og 9.-10. november 2024 i Nidaros domkirke.

Arbeidet med sørsamisk bibeloversettelse er et langsiktig arbeid der noen av de fremste språkekspertene deltar. Derfor regnes kvaliteten på bibelteksten som svært god og gjør Kirken i dag til en av de viktigste arenaene for samisk språk. I 2018 kom Kirkeårets tekster for første gang på sørsamisk, og i 2024 kommer lanseringen av hele NT. Det planlegges en stor samlet lansering av sørsamiske NT i Östersund, Sverige. Det arbeides også for en lansering i Norge, 9.-10. november 2024 i Nidaros domkirke.

- 4) Samarbeide med Svenska kyrkan om samisk kirkeliv

Visitåret 2022 var Nidaros bispedømmeråd tydelig på at det er viktig å få til et samarbeide med Svenska kyrkan om samisk kirkeliv i sørsamisk område. Det er et arbeid som er i gang gjennom bl.a. samarbeid om lansering av Saalmegærja i 2023 og NT i 2024. Sverige/Härnösand stift har nå satt opp en arbeidsgruppe for samiske saker, det åpner opp og gir muligheter for utvidet samarbeid om samisk kirkeliv over grensen.

Demonstranter i regjeringskvartalet i Oslo. FOTO: Einar Sørliid Bondevik

Vedlegg

Lenke til artikkel om konfirmasjon i Saemien Åålmege, i Fjell-Ijom

https://www.fjell-ljom.no/jorid-skott-svendsen-konfirmasjon-roros/de-far-med-seg-sin-samiske-kultur-sitt-sprak-og-sin-kulturelle-bakgrunn/181148?fbclid=IwAR3cXuonPf_QG7JblymV-1NWlySJFFzcPNIOLHN8qNmOSDIUdYorsd1NGPo

Årsrapport 2023 for prest i sørsamisk område, Einar Sørliid Bondevik

Gudstenester

I 2023 har eg delteke ved 21 gudstenester som prest i sørsamisk område:

- 8/1, Mo kirke, Mo i Rana, markering av vigslingsdag og opptakt til 300års-jubileet i 2024
- 5/2, Hånesåsen, Røros, friluftsgudsteneste i samarbeid med Samisk helseteam
- 19/2, Snåsahallen, Snåsa, gudsteneste på konfirmantleir i regi av Samisk kirkeråd
- 5/3, Trefoldighetskirken, Oslo, medliturg på søndagsgudsteneste prega av Fosen-aksjonen
- 19/3, Nidaros domkirke v/samisk alter, Trondheim, visitasgudsteneste Saemien Åålmege sin familiesamling
- 26/3, Hattfjelldal kyrkje, Hattfjelldal, medliturg på norsk-samisk gudsteneste
- 14/5, Trones kirke, Trones, dåpsgudsteneste
- 18/5, Sijti Jarnge, Hattfjelldal, gudsteneste Maarjan biejjie
- 28/5, Røyrvik kyrkje, Røyrvik, dåpsgudsteneste
- 15/6, Alstahuag kirke, Alstahaug, kort gudsteneste på Saemien Åålmege sitt Seniortreff
- 18/6, Gruben kyrkje, Mo i Rana, deltok i ordinasjon
- 24/6, Ankarede kapell, Strömsunds pastorat – Sverige, Lansering av *Saalmegærja*
- 30/7, Nidaros domkirke, Trondheim, deltok på familiemesse under Olavsfest
- 13/8, Bergstaden Ziir, Røros, konfirmasjonsgudsteneste

- 19/8, Valdalsfjellet, Elgå, dåpsgudsteneste
- 20/8, Gjersvika, Røyrvik, gudsteneste i samarbeid med samisk avdeling i Røyrvik kommune
- 3/9, Søndre Skøyen kapell, Oslo, forretta dåp i gudstenesta
- 1/10, Gropa/Storstuggu, Røros, gudsteneste i samband med Raasten rastah
- 7/10, Grane kirke, Grane, dåpsgudsteneste
- 29/10, Bodø domkirke, Bodø, medliturg under gudsteneste i høve Samisk kyrkjeleg valmøte
- 5/11, Trefoldighetskirken, Oslo, gudsteneste i samarbeid med ressursgruppe for samisk kirkeliv i Oslo bispedømme
- (24/12, Hattfjelldal kirke, Hattfjelldal, vikar for lokal prest – norsk liturgi)

Alle gudstenestene er ført i lokale dagsregister/rapportert til sokneprest for lokal registrering og statistikk.

Det har vore – og er – eit mål om å vera til stades i ulike delar av det sørsamiske området. Noko følgjer opparbeida tradisjonar, anna er på førespurnad frå samisk miljø og noko frå lokale kyrkjelydar.

Når eg deltek i lokale gudstenester er det viktig å bruka delar av sørsamisk liturgi, tekstar og salmar. Det er òg etterspurd i kyrkjelydane, men det kan variera kva som lokalt blir oppfatta som mykje og lite samisk i ei gudsteneste. Det er ei prioritert oppgåve at bruk av sørsamisk blir normalt for slik å møta den sørsamiske befolkninga på same vis som den norske befolkninga. Eg opplever ei stadig større aksept og forventning av bruk av samisk i lokale kyrkjelydar. Eit døme er at som vikar i «norsk» gudsteneste på julafta var det heilt naturleg for lokale medarbeidarar at vi skulle lesa juleevangeliet på sørsamisk i tillegg til norsk. Nådehelsing og velsigninga er tospråklege i alle «norske» gudstenester eg deltek i.

Kyrkjelege handlingar

Eg har i år forretta 5 dåp. Fire av desse har vore i eigne dåpsgudstenester og ei i open søndagsgudsteneste.

Eg har ikkje forretta vigslar i 2023.

Eg har ikkje forretta gravferder i 2023, men har delteke ved ei urnenedsetjing.

Samtalar i samband med dåp blir i stor grad gjennomført via nett med lyd og bilde. Dei fleste dåpsforeldre har eg møtt før ved ulike høve, i det minste ein av foreldra. Samtalar over nett er likevel ikkje likeverdige med samtalar der vi møtes på same stad, men det er eit godt alternativ når avstandar er store.

Diakoni

Saemien Åålmege seniortreff 13. – 15. juni med utgangspunkt i Sandnessjøen. Det er ingen organisert besøksteneste, men samtalar ved ulike samlingar er viktige møtepunkt. Det har vore nokre få enkeltsamtalar utanom dette.

Saemien Åålmege vedtok i 2022 å dela ut eitt eksemplar av bibelboka *Aalkoevisnie Baakoe Iij* til kvar husstand. Utdelinga har enno ikkje blitt fullført til alle husstandar, men det har gitt høve til å treffa folk og oppretta eller halda ved like ein viss kontakt.

Trusopplæring

I år har eg delteke på 2 konfirmantleirar/-samlingar:

- 17-20/2, konfirmantleir i regi av Samisk kyrkjeråd på Snåsa
- (7)9-13/8, konfirmantleir i Brekken/Røros

Eg har òg følgt opp med *Nettkonfirmant* den delen av konfirmantane som ikkje har følgt lokal konfirmasjonsundervisning.

I tillegg har det vore telefonmøte og arbeid på/frå kontoret.

Daerpies Dierie

Møter, både i styringsgruppa og i redaksjonen, har blitt haldne over internett. Det fungerer bra og er godt i forhold til tidsbruk, økonomi og miljø. Gruppene har fungert bra òg i 2023.

Arbeidet er til tider krevjande då det varierar kva tilfang av stoff eg kan rekna med frå eksterne. Innholdsmessig er det fortsatt ei utfordring med å få samiskskunnige skribentar.

Arbeidet som redaktør er estimert til 20-25% stilling. Eg fører forsøksvis eigne timar for arbeidet med bladet. Eit overslag viser at eg brukar omlag 20% av arbeidstida mi på Daerpies Dierie. Eg fører ikkje eigne reiseutgifter til bladet då reiser og arrangement har samanheng med stillinga mi som prest. Men arbeidet med bladet gir nok litt auka utgifter i så måte.

Bibelomsetjing

Det blir brukt tid på Bibelselskapet sitt prosjektet med å fullføra omsetjinga av Det nye testamentet til sørsamisk. Mi hovudoppgåve der er som teologisk konsulent. I 2023 har det i hovudsak vore ulike kontrollar-oppgåver knytt til slutføringa av eit komplett sørsamisk NT som blir lansert i august 2024. Hausten 2023 har vi starta opp med eit prosjekt for omsetjing av GT. Arbeidet med språka, både gresk/hebraisk og sørsamisk, ser eg òg som nyttig for meg i prestestillinga.

Eit overslag viser at eg i år har brukt noko under 10% av arbeidstida mi på bibelarbeidet, om lag som året før. Med tanke både på oppgåvene som skal utførast i omsetjingsarbeidet og det å holda kunnskapen ved like, bør det brukast minst like mykje tid på dette komande år.

Salmebok

Prosjekt sørsamisk salmebok i regi av Samisk kirkeråd i samarbeid med Härnösand stift. Våren 2023 vart prosjektet slutført. Det var ein hektisk prosess, men no er det fullført med ei vakker og vonleg nyttig salmebok som vart lansert midtsommar i Ankarede, rett over grensa til Sverige og på ein sentral møteplass i det sørsamiske området. Saalmegærja har sidan blitt teken i bruk ved gudstenester Saemien Åålmege arrangerar.

Råd/utvalg og utadretta møteverksemd

- SÅR/samisk menighetsråd, sjå rapport frå SÅR.
- Arbeid i Nominasjonskomiteen for SÅR, Kyrkjevalet 2023
- Arbeidsgruppe Samisk nasjonal konfirmantleir (for leir februar 2023) i regi av Samisk kirkeråd
- Seminar om Saalmegærja på Raasten rastah
- Medlem i Prosjektgruppe for samisk og kvensk kyrkjeliv i Presteforeningen, innlegg på Landskonferanse i tillegg til interne møter i gruppa
- Leia samling ved minnestøtta under markering for Dunderlandsulukka, samarbeid med NRL og Rana kommune
- Møte med prosti
  - Trondheimprostia: liturgikurs og samtale der óg rådgjevar Vigdis Aanderaa Aakre frå Nidaros bispedømme deltok.
  - Orkdal prosti, tema: Sannhetskommisjonens rapport
  - Indre Helgeland prosti, tema: Sannhetskommisjonens rapport
- Innlegg om (sør)samisk ungdom og konfirmasjon på fagsamling for konfirmant-arbeidarar i Sør-Hålogaland bispedømme
- Innlegg samtale om Sannhetskommisjonens rapport på Etterutdanningsdagar Nidaros
- Nærvær og samtalar i Oslo i samband med Fosen-aksjonane i mars og oktober.

Møter, seminar, studium

- Stabsmøter i Samisk menighet, kvar veke over nett. Vi har fysisk treff om lag ein gong pr. månad.

- Deleksamen sørsamisk ved Umeå universitet/Mittuniversitetet, Östersund fullføring av tidlegare studium
- Etterutdanningsdagar Nidaros bispedømme, Trondheim, oktober

Det er store avstandar i det sørsamiske området. I den grad eg kan styra arbeidet legg eg opp til å nå fleire treff/oppgåver på same reisa. Eg ser det som viktig å vera synleg og tilgjengeleg for å vera til hjelp og nytte for det sørsamiske miljøet og gjera sørsamisk kyrkjeliv, historie og kultur kjent der det har blitt gjort og er usynleg.

Mo i Rana, 10. januar 2024

Høringssvar om Sannhet og forsoningskommisjonens rapport

Sametingets høring om Sannhet- og forsoningskommisjonens rapport.

Høringssvar fra Saemien Åålmege

Spm 1: Hvilke tanker og meninger har du om rapporten fra Sannhet- og forsoningskommisjonen?

Kommisjonens mandat var «granske fornorskings politikk og urett begått overfor samer, kvener og norskfinner». Det ble gjort med en historisk kartlegging av fornorskingspolitikken lokalt, regionalt og nasjonalt, undersøkte konsekvensene av fornorskingspolitikken, samt foreslå forsoningstiltak. Med å kun granske fornorskings politikken i et avgrenset tidspunkt, begrenset og reduserte mandatet muligheten til en bredere granskning av kolonialisering og fornorskning av samene. Oppnevningen av en felles kommisjon, der granskning av samer sammen med andre minoritetsgrupper er med på å redusere granskningen til i hovedsak tap av språk. Staten har med det formulert et mandat, der det blir skapt nye og unødige uenighet mellom samer og minoritetsgrupper.

Spm 2: Er det noe du synes mangler i rapporten slik den fremstår i dag?

Det er stor sannsynlighet at kommisjonens sammensetning har hatt stor påvirkning på hva som har kommet frem i rapporten. Kommisjonen påpeker at hvert enkelt kommisjonsmedlem kun representerer seg selv. Mangelen av en representant som har vokst opp i det sørsamiske miljøet, har ført til at tillitten til kommisjonen ble svekket. Det er derfor sannsynlig at det mangler historier fra det sørsamiske området som burde ha kommet frem. Kommisjonens fokus på granskningen av fornorskingspolitikken og konsekvenser av denne, har hatt fokus på den eldre delen av befolkningen og har vært lite lydhørt til dagens barn og unge. Kommisjonen har verken invitert barn og unge, eller rettet seg til unge i sosiale medier. Dersom kommisjonen hadde vært mer åpen og delt mer underveis ville flere unge fått innsikt i hva som er relevant å dele, og delt sine historier. For mange er rasisme hverdagskost, så de legger automatisk bort slike historier.

Men det er allikevel mange sterke historier som har kommet frem, og det er en rapport som ikke kan leses fra perm til perm. Det er vanskelig å svare om på om alt har kommet frem, men fornorskningen er en klar konsekvens av en villet politikk.

Spm 3: Hva synes du om de foreslåtte forsonende tiltakene i rapporten?

De 20 tiltakene er alle viktige, og det forventes at de følges opp. Pilar 1 er kanskje den viktigste å starte med. Skal det skapes en aksept fra den øvrige befolkningen, må det gis opplæring og mere kunnskap om samiske forhold i alle deler av samfunnet.

Spm 4: Er det noen forsonende tiltak som du synes mangler i rapporten slik den fremstår i dag?

Før det kan bli snakk om forsoning må majoritetsbefolkningen få økt kunnskap om Norges urbefolkning. Økt kunnskap øker forståelsen og gjensidig tillit kan bygges.

Det vil ikke være mulig å snakke om forsoning med for eksempel bakgrunn av regjeringens håndtering av Høyesterettsdommen i Fosen-saken og de kommende arealsaker med begrunnelse av det grønne skiftet. Rapporten viser til og beskriver tidligere regjeringers villet fornorskingspolitikk, og dagens regjering følger i samme spor. For å få til forsoning må man få det norske samfunnet til å komme med tiltak om hva de kan gjøre, mer kunnskap på alle nivåer er det som må til.

Kirkens rolle i fornorskingspolitikken har vært fremtredende. Det er derfor naturlig at kirken må være en av flere viktig samfunnsaktører og bidragsyter til de foreslåtte tiltakene i rapporten. Kirken må gå inn som en viktig bidragsyter i menneskers liv for at samer skal kunne makte å håndtere både historiske traumer der menneskerettigheter er blitt brutt og nåværende menneskerettighetsbrudd.

Spm 5: Er det noen annet du ønsker å legge til?

Tro og religiøsitet har i årtusener vært viktig for samisk befolkning. Saemien Åålmege inviterte kommisjonen til tre møter, og har deltatt på flere av kommisjonens møter.

Kirkens rolle i statens fornorskingsprosess har vært av stor betydning og derfor er det beskrevet overraskende lite om det i rapporten.

Beskrivelsen av sørsamisk kirkeliv er i rapporten håndtert både upresist og direkte uriktig. Samisk kirkeråd ble endelig vedtatt av Kirkemøtet i 1992, og de tre nordligste bispedømmene ble anmodet om å ta ansvar for all kirkelig betjening på henholdsvis nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk, samt anmodet om å opprette egne samiske utvalg i sine bispedømmer. Nidaros bispedømmeråd opprettet Åarjelhsaemien Gærhkoejielemen Moenehtse (ÅGM), utvalg for sørsamisk kirkeliv. ÅGM og Nidaros bispedømmeråd behandlet spørsmål om en egen menighet i 2003-2004. Kultur- og kirke departementet fastsatte ordning for samisk menighet i sørsamisk språkområde i første omgang som prøveordning fra 2009 til 2012. Departementet ga Kirkemøtet myndighet til å etablere egne ordninger for katedralmenigheter, og i 2015 vedtok Kirkemøtet å etablere en permanent sørsamisk menighet.